

Dragutin Rosandić: Metodika književne vzgoje. Prev. Jože Lipnik. Maribor, Založba Obzorja 1991

”Leposlovna knjiga nosi v sebi neprecenljivo bogastvo: vabi nas, naj si vzamemo zanjo nekaj časa, s katerim razpolagamo, in ko bomo delali obračun z življenjem, nam tega časa ne bo nikoli žal: knjiga nas razveseljuje in žalosti, nas dviga v širša obzorja, nam pomaga živeti s pokončno hrbtnico. Da bi nam knjiga vse to bila, sta potrebna književna vzgoja in književno znanje. Do vsega tega pridejo nekateri po krajši, drugi po daljši poti, največkrat ob pomoči šol vseh stopenj.”

Tako je zapisano v uvodu v knjigo, ki je septembra izšla pri Založbi Obzorja v Mariboru. To je Rosandićeva *Metodika književne vzgoje* v prevodu in priredbi dr. Jožeta Lipnika s Pedagoške fakultete v Mariboru. Tristo sedemdeset strani obsežno delo je tiskano v tisoč izvodih.

Knjiga predstavlja približno polovico Rosandićeve *Metodike*, in sicer predvsem tisti del, ki se ukvarja s poukom književne vzgoje v osnovni in srednji šoli, z umetnostnimi besedili pri pouku. Izpuščena pa so obsežna poglavja tistega dela, ki se ukvarja s poukom predvsem v srednji šoli, manj pa v osnovni. To so npr. poglavja o umetnostnih smereh in obdobjih, o obravnavi posameznih vrst in zvrsti književnih del ipd. Do korenite skrajšave originala je prišlo iz več razlogov: zaradi časa prevajanja, saj se je s knjigo mudilo, zaradi previdnosti založbe, saj je to prvo tako delo na Slovenskem in ni bilo jasno, kako se bo knjiga prodajala, zaradi priročnosti knjige v tem obsegu in velikosti idr.

Metodika književne vzgoje je vodnik k uspešnemu in prijaznemu pouku književne vzgoje, istočasno pa je to vodnik k boljšemu in uspešnejšemu branju leposlovnih knjig. Zato je namenjena učiteljem

slovenskega jezika v srednjih in osnovni šoli, učiteljem razrednega pouka in vsem ljubiteljem leposlovne knjige, ki bi radi od branega dela ”nekaj več”.

Učitelji slovenskega jezika so podobni priročnik hudo pogrešali, kar so javno izražali na mnogih seminarjih, posvetovanjih in zborovanjih. V vsej svoji delovni dobi jim ni bilo dano prebirati metodike književnosti v slovenskem jeziku. Ko so pred nekaj leti na Hrvaškem izdali celovito metodiko književne vzgoje, se je porodila ideja o prevodu in priredbi tega dela. Za priredbo in izdajo so se dogovorili avtor dr. Dragutin Rosandić, Zavod RS za šolstvo, Založba Obzorja in prevajalec. Tako smo Slovenci prišli do te prepotrebne knjige.

Metodika književne vzgoje je knjiga teoretičnih osnov in praktičnih napotkov. Zgrajena je tako, da ima vsako poglavje znanstvena teoretična izhodišča, ki temeljijo na raziskavah doma in po svetu, ta izhodišča pa so podprta s praktičnimi primeri. Primeri so iz slovenske, hrvaške in svetovne književnosti in so obdelani na različne načine, da omogočajo različne pristope h književnemu delu. V knjigi je cela vrsta tabel, skic, shem, risb, učnih listkov, kar vse je lahko učitelju neposredni pripomoček pri pouku ali pa zgled in vodilo, kako si lahko take pripomočke ustvari.

Knjiga ima osem poglavij, od katerih se jih pet ukvarja neposredno s poukom književne vzgoje, tri pa bolj z metodiko kot znanostjo, s sorodnimi in stičnimi znanostmi in s položajem književne vzgoje v šolskih sistemih. Tem poglavjem pa sta dodana register metodičnih pojmov in seznam v knjigi uprabljenih imen.

Obsežno poglavje v knjigi se ukvarja z metodičnimi sistemi pouka književnosti v preteklosti in danes ter se ozira v prihodnost. Pri tem ugotavlja pomanj-

kljivosti posameznih sistemov in njihove pozitivne strani. Nato pa sledi poglobljena analiza sodobnih pristopov h knjigi in književni vzgoji v šoli. Še posebej se zavzema za ustvarjalni in problemski pouk književnosti, kar podpre s praktičnimi primeri iz strokovne literature po svetu in iz domačih izkušenj.

Podrobno je predstavljenih več tipov učnih ur književne vzgoje na različnih šolskih stopnjah od nižjih razredov osnovne šole do zaključnih razredov v srednji šoli. V različnih sistemih pouka književnosti so učne ure porazdeljene v različne faze, v katerih se uresničujejo izobraževalne in vzgojne naloge, ki izhajajo iz umetnostnega besedila in iz zahtev šole oziroma učnega načrta. Posebej zanimivo so obdelane učne situacije v okviru posamezne učne ure; to je slovenskim učiteljem manj znana metodična snov, vendar pa je zelo zanimiva in koristna.

Za praktično delo pri pouku je gotovo zanimivo najboljše poglavje v knjigi, govori pa o sredstvih in pripomočkih v književni vzgoji in izobraževanju. Vendar pa bodo učitelji prebirali to poglavje tudi z grenkim priokusom, ko bodo ugotovljali, kaj vse po svetu imajo in česa vse še mi nimamo. Toda to poglavje bo hkrati marsikateremu učitelju spodbuda, da bo to, kar že ima, ali tisto, kar bo šele naredil po branju te knjige, ponudil širši učiteljski javnosti v preizkus in praktično rabo.

Dve dodatni poglavji – registra imen in pojmov – sta za knjigo take vrste nepogrešljivi. Čeprav so v seznam vključeni nosilni metodični in drugi strokovni pojmi le iz tistih mest v knjigi, kjer predstavljajo ključne besede, jih je zbranih kar za enajst strani oziroma za enaidvajset stolpcev. Tako lahko bralec, kadar koli je v zadregi, poišče pojem v seznamu in nato na temeljnem mestu v knjigi, kjer je pojem tudi razložen ali opisan. Beseda branje ima npr. kar dvajset bistvenih povezav,

po štirinajst povezav imata ključni besedi berilo in besedilo, kar sedeminpetdeset različnih povezav ima beseda metoda, zveza učna ura pa celo dvainšestdeset povezav oziroma smiselnih zvez.

Kazalo imen je na šestih straneh in več od polovice tega so imena metodikov ali drugih strokovnjakov, katerih dela so omenjena ali uporabljena v knjigi. Prevladujejo imena slovanskega izvora, vendar pa se jih ne manjka tudi z nemškega, francoskega in angleškega govornega področja in drugih. Žal je med njimi delež slovenskih imen zelo skromen. Več pa je imen slovenskih književnikov, saj je prirejanje knjige terjalo preko sto sprememb, zamenjav ali dopolnitev, tako da diha *Metodika* s slovensko dušo.

Zaradi svoje sodobnosti, zaradi visoke strokovne ravni, zaradi znanstvenosti metodike književne vzgoje, zaradi praktičnosti, zaradi stotin nasvetov in novih spoznanj, zaradi pesniško tekočega slovenskega jezika je ta knjiga vredna branja in je balzam za možgane in srce. To je knjiga za ljubezen do knjige, kot je zapisano v uvodu. Uči nas, kaj nam je lahko leposlovna knjiga in kako lahko pridemo do tega. To je knjiga, ki bi jo moral imeti vsak slavist ne le v svoji knjižnici, ampak stalno na delovni mizi. Ne bo pa žal tudi rednim obiskovalcem knjižnic in drugim bralcem, če bodo kdaj knjigo prebrali. Študentom slavistike in razrednega pouka pa bo nepogrešljiv vir znanja, dokler ne bo boljše na razpolago.

Prvi odmevi na knjigo so pozitivni. V enem mesecu je bilo prodane več kot polovico naklade. Izjavi dveh učiteljic sta naslednji: "Knjigo sem prebrala od večeraj do danes. Čudovita je." "To je najboljše metodično delo, kar sem jih prebrala. Kakšna škoda, da je nisem prej dobila v roke!" Seveda pa bodo prišli tudi drugačni odmevi.

Jože Lipnik